

CÎTEVA DATE DESPRE FAMILIA LUI IOAN BOGDAN

Pe marginea unor scrisori și documente inedite

ION COLAN (Brașov)

Familia. Studiarea vieții și operei unui savant, ca și a unui scriitor sau artist, nu se poate dispensa de cercetarea originii sale și a familiei, menită să proiecteze lumini noi în conturarea personalității lui. Acesta este și cazul lui Ioan Bogdan, strălucit fiu al Brașovului, asupra familiei căruia ne propunem să aducem, în rîndurile ce urmează, unele detalii și precizări ¹.

Tatăl său, purtînd același nume, *Ioan Bogdan*, născut în 1832, era un modest comerciant din Șcheii Brașovului ². Locuia cu familia pe Str. Cacova de Sus (azi str. Constantin Vodă Brîncoveanu, nr. 51, 49) ³. Este sigur că după 1867 ⁴ afacerile i-au mers destul de greu, astfel că, mai tîrziu, prin 1880—1886, a trecut «în țară», la Sinaia, unde s-a angajat funcționar. Prin 1889 îl aflăm «la sticlărie» în Azuga ⁵. «Era un om bun, foarte amabil...» — își amintește

¹ În Transilvania registrele oficiale de stare civilă au fost introduse abia la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Evidența nominală a nașterilor, căsătoriilor și deceselor o aveau numai bisericile, în protocoale speciale. Uneori, la nașteri, se înregistra numai data botezului; alteori numai a nașterii și, în vremuri mai noi, și una, și alta. De aici anumite nepotriviri: uneori se lua data botezului drept dată a nașterii, Brașovul avînd, pe atunci, patru biserici românești ortodoxe (două în Șchei: biserica Sf. Nicolae și Sf. Treime, una în Cetate, a sf. Adormiri, și una în Brașovul Vechi, Sf. Treime), precizările datelor de stare civilă la o familie întreagă devin dificile, cercetările urmînd a ține seamă de această situație. Astfel, cei 11 copii ai familiei Bogdan trebuie căutați în registrele a 3 biserici, iar cum aceste registre sînt azi și la biserici, și la Sfatul Popular al orașului, și la Arhivele Statului din localitate — la fiecare din aceste instituții cîte ceva — cercetările în această direcție sînt mult îngreunate.

² Încă din 1839 exista la Brașov o firmă comercială «Frații Bogdan», cu prăvălia în Tîrgul Cailor (azi Str. G. Barițiu), «sub casa Capelei românești», cu «mărfuri de cot și cu articole de cea mai nouă modă pentru bărbați și dame» («Gazeta Transilvaniei», 1839, nr. 49, p. 196, col. 2). În 1869 un Iohann Bogdan avea prăvălie în Klostersgasse, nr. 563 (azi Str. 7 Noiembrie), cu marfă de mercerie, modă și galanterie (Schnittwarenhändler. În «*Sächsischer Hausfreund. Ein Kalender... für 1869...*», Kronstadt, anexa: Adressenbuch, XXI, p. 18). Este probabil că în cadrul vechii firme «Gebrüder Bogdan», poate ca succesor al acestora, dar în condiții mai grele, să-și fi desfășurat activitatea și Ioan Bogdan-tatăl, negustorii români brașoveni decăzînd după «războiul vama» dintre Austro-Ungaria și România. Lucia Bogdan, sora savantului, într-o scrisoare din 26 dec. 1965 pe care ne-a trimis-o, precizează că în satele firmei «Gebrüder Bogdan» era casa lui Ioan Munteanu, fratele mai mare al mamei ei, Elena, și confirmă că acel Iohann Bogdan era tatăl celor 11 Bogdani brașoveni. Cunoscînd acest amănunt și faptul că cele două familii erau vecine pe Cacova, se explică și căsătoria dintre Ioan Bogdan și Elena Munteanu.

³ Casa familiei Bogdan a fost renovată după primul război mondial, pe vechile temelii ridicîndu-se ziduri noi, adăugîndu-se o mică mansardă, iar în locul liber al curții de altădată clădindu-se niște anexe. Astăzi este locuită de rude ale familiei Bogdan și de alte persoane.

⁴ Vezi nota 2.

⁵ Cf. scrisoarea către fiul său, viitorul slavist, din 2 ian. 1889, în *Biblioteca Academiei Române, Mss. românești*, nr. 5221, f. 10.